

Ontwrichting is aan de orde van de dag, zoals de Albert Heijn-hack, maar het kabinet-Jetten loopt vast in de vorige crisis

Posted on 27 oktober 2026 by Menno Tamminga

Wie de gevolgen van maatschappelijke ontwrichting in de praktijk wil zien, hoefde afgelopen week niet ver te zoeken. Een bezoekje aan Albert Heijn volstond.

Twee weken geleden is Ahold, het moederbedrijf van Albert Heijn, gehackt ('cybersecurity incident'). Gevolg: geen bezorging van boodschappen, lege schappen en een forse knauw voor het marktaandeel van 'Appie'.

Een déjà vu met eerste dagen van de coronapandemie in 2020. Geen toiletrol meer te krijgen.

AH is met zijn miljoenenpubliek een spil in de samenleving. Marktaandeel vóór de hack: rond de 38 procent.

Op zwart

De AH-hack viel samen met ontworpen koelinstallaties in honderden Franse supermarkten. Vervolgens ging afgelopen week de ene na de andere website op zwart uit angst voor hacks vanwege veiligheidsgaten in de zogeheten php-software.

Kortom: ideale omstandigheden voor de publicatie van de zogeheten Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid 2026. Minister van Justitie David van Weel (VVD) stuurde een briefje plus een dozijn rapporten aan het parlement. De analyses zijn gemaakt door onder meer TNO, inlichtingendienst AIVD en onderzoeksinstituten Clingendael en SEO.

Er was weinig aandacht. Niet alarmerend genoeg?

De essentie van de analyses: de wereld om ons heen is risicovoller dan vier jaar geleden bij de vorige editie. 'Er is sprake van een veelvoud aan moedwillige en niet-moedwillige interne en externe dreigingen en daaruit voortvloeiende risico's, die de nationale veiligheid kunnen aantasten.' Daardoor worden 'bestaande kwetsbaarheden duidelijk voelbaar en ontstaan nieuwe kwetsbaarheden'.

Dus is de vraag: wat doet het kabinet-Jetten? Daarover verderop in m'n column.

Losgeld

Ook dreigingen en de roep om veiligheid volgen de wet van vraag en aanbod. Internet, digitalisering en grenzeloos verkeer kenmerken onze wereld. Alle waardevolle data altijd beschikbaar. Waar waarde zich aanbiedt, ruiken digitale vandalen losgeld en spanning. Hacks scheppen vraag naar beveiliging, naar cybersecurity.

De virtuele wereld volgt de fysieke wereld, waar particuliere beveiligers en bewakers gemeengoed zijn. Aanbieders van veiligheid willen de risico's nog wel eens wat zwaarder aanzetten. Onder het motto: elke crisis een kans, ook op meer budget.

Duistere kanten

Omdat deze rubriek politiek-economische onderwerpen bestrijkt, koos ik twee rapporten waarin bedrijfsleven en economie de hoofdrol hebben. De een analyseert economische dreigingen. De titel van de andere: 'De duistere kanten van Big Tech'.

De economische bedreigingen zijn tamelijk voorspelbaar. Een beurskrach die de economische groei stilzet. Een slepende handelsoorlog. Een koersval van de dollar en ondermijning van het financiële systeem.

Er zit ook een scenario ('cashcrash') bij waarin er twee weken geen geld uit de muur komt, waarentransporten niet meer rijden, het publiek zijn vertrouwen verliest en winkeliers met volle kassa's overvallen worden. Dat laatste klinkt als Parijs en Milaan een weekend geleden.

Geruststellend

De bedreigingen zijn serieus, maar de analyse is ook geruststellend. Want verschillende bedreigingen zijn geen theorie, maar realiteit. Trumps handelsoorlog, bijvoorbeeld. Omdat hij denkt dat hij Sinterklaas is en het excessieve Amerikaanse overheidstekort uit de rails laat lopen, daalt ook het vertrouwen in de dollar.

Het goede nieuws is: de open Nederlandse economie die op vrijhandel leunt slaat zich er tot nu toe aardig doorheen. De analisten erkennen dat ook. Zij taxeren de risico's als zeer ernstig (groeistop na beurskrach; dollar duikvlucht) maar niet catastrofaal. Een schade van 10 miljard tot 100 miljard euro.

Big Tech

Economische bedreigingen zullen ons niet nekken. Dat is kennelijk wél de potentie van de duistere kant van Big Tech. De combinatie van een steeds machtiger buitenlands technologiebedrijf, dat zich invreest in publieke en commerciële diensten en door macht over de media polarisatie en wantrouwen zaait, krijgt wél het predikaat catastrofaal. In dat scenario lijkt het alsof de fantasie over risico's en schade met de analisten aan de haal is gegaan.

Het scenario leest als opeenstapeling van de invloed van mediatechnologiebedrijven als Meta (Facebook, Instagram, WhatsApp) en X

(voorheen Twitter) en een bedrijf Solvinity dat overheidswebsite Digid in de lucht houdt.

Het kabinet heeft een Amerikaanse overname van Solvinity onlangs geblokkeerd op grond van de nationale veiligheid. Daarmee is echter niks opgelost. Wat moet er gebeuren als de eigenaar Solvinity nog steeds wil verkopen? Daarover zwijgt Den Haag.

De kwetsbaarheid blijft. Dat geldt ook voor andere kwetsbaarheden, zoals de voorraad aardgas die nodig is in een (streng) winter. Voor vloeibaar gas zijn we sterk afhankelijk van de VS en van de wereldmarkt (met stijgende prijzen).

Woeste wereld

Andere bedreiging: ons industriële paradepaardje, de chipindustrie, is sterk afhankelijk van afnemers in Zuid-Korea en Taiwan (waar China een oogje op heeft), terwijl de VS als politieman de export van steeds meer chipmachines van ASML naar China wil verijdelen.

Dat zijn verstrekende bedreigingen en afhankelijkheden die nú om oplossingen vragen. Maar het kabinet-Jetten loopt vast op oude politieke puzzels, zoals de vermogensheffing in box3. In een gure en woeste wereld is deze politieke onmacht onze meest bedreigende handicap.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u \(weer\) mee?**](#) Hartelijk dank!